

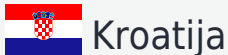
Pradžia > ... > Pinigai Ir Piniginiai Reikalavimai > Turto Apsaugos Priemonės Teikiant Reikalavimus ES Šalyse Croatia >

Turto apsaugos priemonės teikiant reikalavimus ES šalyse

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

1 Kokių rūšių priemonių esama?

Vykdomo įstatymo (kroat. *Ovršni zakon*) (*Narodne novine* (NN; Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys), Nr. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17 ir 131/20) (toliau – OZ) trečiame skirsnyje „Užtikrinimas“ (kroat. *Osiguranje*) nurodytos šios priemonės:

- užtikrinimas privaloma tvarka nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į nekilnojamąjį turtą – 28 antraštinė dalis,
- teisminis ir notarinis užtikrinimas nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę pagal šalių susitarimą – 29 antraštinė dalis,
- teisminis ir notarinis užtikrinimas perduodant turto nuosavybės teises ir kitas teises – 30 antraštinė dalis,
- užtikrinimas išankstinio vykdymo būdu – 31 antraštinė dalis,
- užtikrinimas išankstinėmis priemonėmis – 32 antraštinė dalis,
- laikinosios apsaugos priemonės – 33 antraštinė dalis.

Remiantis OZ, kaip užtikrinimo priemonės gali būti skirtos tik priemonės, taip apibrėžtos tame ar kitame įstatyme. Užtikrinimo priemonių neleidžiama taikyti turtui ir teisėms, kurių atžvilgiu pagal OZ vykdymas negalimas, jeigu tame įstatyme nenumatyta kitaip.

2 Kokiomis sąlygomis tokios priemonės gali būti skiriamos?

2.1 Procedūra

OZ, kaip (ilgalaike) privalomo reikalavimų užtikrinimo priemone, leidžiama reikalavimus užtikrinti nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į nekilnojamąjį turtą ir kilnojamąjį turtą (pvz., piniginius reikalavimus (t. y. reikalavimus, susijusius su pinigais), dalį pajamų – darbo užmokesčio, pensijos ir kt., banko sąskaitą, vertybinius popierius ir akcijas), taip pat perduodant turto nuosavybės teises ir kitas teises. Užtikrinimas nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę (tai reiškia, kad proceso šalies turtas laikomas tol, kol patenkinamas jai iškeltas reikalavimas) gali būti savanoriškas arba privalomas, o užtikrinimas perduodant turto nuosavybės teises ir kitas teises gali būti tik savanoriškas, taikomas teismo arba notariniame procese.

Kitos OZ reglamentuojamos priemonės – užtikrinimas taikant išankstinį vykdymą, užtikrinimas išankstinėmis priemonėmis ir laikinosios apsaugos priemonės. Vienai iš šalių paprašius arba *ex officio* (t. y. savo iniciatyva) šias priemones privaloma tvarka gali skirti tik teismas.

Skirti ir įgyvendinti užtikrinimą yra savivaldybių teismų (kroat. *općinski sudovi*) kompetencija, išskyrus atvejus, kai pagal teisės aktus tai patikėta kuriam nors kitam teismui, o komerciniai teismai (kroat. *trgovački sudovi*) yra kompetentingi skirti ir įgyvendinti užtikrinimą tais atvejais, kai jų kompetencija yra skirti vykdymą.

Jurisdikcija skirti ir įgyvendinti užtikrinimą *ex officio* priklauso teismui, turinčiam jurisdikciją spręsti dėl ieškovo prašymo, nebent teisės aktuose nustatyta kitaip.

Jurisdikcija spręsti dėl prašymų užtikrinti piniginius reikalavimus ir įgyvendinti tuos sprendimus privaloma tvarka nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į nekilnojamąjį turtą priklauso teismui, tvarkančiam atitinkamą žemės registrą, t. y. registrą, kuriame turi būti padarytas įrašas, grindžiamas vykdytinu dokumentu, kuriuo nustatomas piniginis reikalavimas. Ši priemonė skiriama siekiant užtikrinti piniginį reikalavimą įrašų nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į nekilnojamąjį turtą. Įrašo apie kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę poveikis yra toks, kad tą nekilnojamąjį turtą galima išieškoti ir iš trečiųjų šalių, kurios jį vėliau įgyja.

Teismas gali nurodyti teisiniu būdu užtikrinti piniginį reikalavimą nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę remiantis šalių susitarimu, jeigu piniginiam reikalavimui užtikrinti dėl tam tikro turto to bendrai prašo ir ieškovas, ir atsakovas. Teismas, kurio teritorinei jurisdikcijai priklauso spręsti dėl prašymų užtikrinti ieškovo piniginius reikalavimus perimant atsakovo turtą ir teises ir įgyvendinti užtikrinimo priemonę, nustatomas tinkamai taikant OZ nuostatas dėl teismų teritorinės jurisdikcijos vykdymo procese, kuriuo siekiama pagal piniginius reikalavimus išieškoti turtą (pagal atskiras turto rūšis, kurių atžvilgiu galimas vykdymas). Teismo posėdžio protokole užregistruojamas šalių susitarimas dėl reikalavimo buvimo ir jo įvykdymo termino, taip pat jų susitarimas, kad šis reikalavimas būtų užtikrintas nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę. Pasirašytas susitarimas turi teismo susitarimo galią.

Notarinis piniginio reikalavimo užtikrinimas nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę šalių susitarimu galimas pagal kreditoriaus ir skolininko susitarimą. Toks susitarimas gali būti sudarytas notarinio dokumentu arba legalizuotu privačiu dokumentu, kuriame taip pat pateikiamas skolininko sutikimas, kad būtų nustatyta kreditorinio reikalavimo pirmumo teisė į tam tikrą jo turtą.

Teisminis užtikrinimas perduodant turto nuosavybės teises ir kitas teises galimas pagal šalių susitarimą dėl nuosavybės teisių perdavimo (t. y. dėl tam tikro atsakovo turto perdavimo ieškovui konkrečiam pastarojo piniginiam reikalavimui užtikrinti) ar dėl tam tikrų atsakovo teisių perdavimo (ieškovui tuo pačiu tikslu); toks susitarimas įtraukiamas į posėdžio protokolą. Galima užtikrinti ir būsimus reikalavimus. Susitarimas turi teismo susitarimo galią. Teismas, kurio teritorinei jurisdikcijai priklauso spręsti dėl prašymų užtikrinti piniginius reikalavimus perduodant turto nuosavybės teises ir kitas teises, nustatomas tinkamai taikant OZ nuostatas dėl teismo teritorinės jurisdikcijos vykdymo procese, susijusiam su piniginiiais reikalavimais dėl atskirų turto rūšių, kurių atžvilgiu galimas vykdymas.

Notarinis užtikrinimas perduodant turto nuosavybės teises ir kitas teises, t. y. perduodant akcijas, kapitalo dalis ar dalyvavimą valdyme, galimas pagal kreditoriaus ir skolininko susitarimą, sudarytą notarinio dokumento arba legalizuoto privataus dokumento forma. Ar notarui leidžiama atlikti atskirus užtikrinimo veiksmus, nustatoma pagal registruotosios buveinės ir notarų teritorijų reglamentavimo taisykles.

Teritorinė jurisdikcija spręsti dėl prašymų skirti išankstinį vykdymą ir jį įgyvendinti priklauso teismui, kuris būtų turėjęs vykdymo jurisdikciją pagal vykdomąjį dokumentą. Užtikrinimą išankstinio vykdymo būdu skiria ir įgyvendina teismas. Remdamasis civiliniame procese priimtu teismo sprendimu, teismas skiria išankstinį vykdymą, kad būtų užtikrintas nepiniginis reikalavimas, kurio negalima užtikrinti išankstiniu įrašymu į viešą registrą, jeigu vykdymo teisę turintis kreditorius įrodo, jog esama tikėtinos rizikos, kad atidėjus vykdymą, kol teismo sprendimas teisiškai įsigalios, vykdymas taps neįmanomas arba gerokai sudėtingesnis, ir jeigu vykdymo teisę turintis kreditorius pateikia užstatą, skirtą žalai, kurią dėl tokio vykdymo gali patirti skolininkas, atlyginti.

Teritorinė jurisdikcija spręsti dėl prašymų skirti išankstines užtikrinimo priemones ir jas įgyvendinti priklauso teismui, kuris turėtų vykdymo jurisdikciją pagal vykdomąjį dokumentą, pagal kurį pasiūlyta nustatyti užtikrinimą. Ar galima skirti išankstines priemones, nustatoma pagal tai, ar ieškovas įrodo, jog esama tikėtinos rizikos, kad be šių priemonių įvykdyti reikalavimą būtų neįmanoma arba gerokai sudėtingiau. Tam tikrais atvejais teismas išankstinę priemonę gali skirti su sąlyga, kad bus pateiktas užstatas, skirtas žalai, kurią skyrus priemonę gali patirti atsakovas, atlyginti. Motyvuotoje nutartyje, kuria skiriama išankstinė priemonė, turi būti nurodyta užtikrinamo reikalavimo vertė, įskaitant palūkanas ir išlaidas, priemonė reikalavimui užtikrinti ir laikas, kuriam ji skiriama (ne ilgiau kaip 50 dienų nuo tada, kai įvykdytos vykdymo sąlygos).

Prieš pradėdant civilinį procesą arba bet kurį kitą teismo procesą dėl užtikrinamo reikalavimo, žinotina, kad teritorinė jurisdikcija spręsti dėl prašymų skirti laikinąsias apsaugos priemones priklauso teismui, kuris būtų turėjęs jurisdikciją spręsti dėl prašymų užtikrinti vykdymą. Teritorinė jurisdikcija įgyvendinti laikinąsias apsaugos

priemonės priklauso teismui, kuris būtų turėjęs jurisdikciją įgyvendinti vykdymą. Pradėjus procesą, jurisdikcija spęsti dėl prašymų skirti užtikrinimą laikinosiomis apsaugos priemonėmis priklauso teismui, kuriame buvo pradėtas procesas. Jeigu tai pagrįsta pagal konkrečios bylos aplinkybes, prašymą taip pat galima paduoti teismui, turinčiam teritorinę jurisdikciją įgyvendinti vykdymą. Teismas, kuris turėtų jurisdikciją spęsti dėl prašymo užtikrinti vykdymą pagal administraciniame procese išduotą vykdomąjį dokumentą, taip pat turi jurisdikciją spęsti dėl prašymų skirti laikinąsias apsaugos priemonės tokiam procesui pasibaigus. Laikinąsias apsaugos priemonės teismas skiria remdamasis prašymu, pateiktu iki teismo ar administracinio proceso pradžios arba jo metu, taip pat procesui pasibaigus, kol bus atlikti vykdymo veiksmai. Nutartys dėl laikinųjų apsaugos priemonių skyrimo turi vykdomojo rašto galią. Laikinių apsaugos priemonių rūšys priklauso nuo to, ar laikinąja apsaugos priemone užtikrinamas piniginis, ar nepiniginis reikalavimas. Atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, teismas prireikus gali skirti kelias laikinąsias apsaugos priemones.

Suvaržymai, teisės ar draudimai, susiję su kilnojamuoju turtu, akcijomis, kapitalo dalimis ar dalyvavimu valdyme, remiantis teismo nutartimi, notarinio dokumentu arba legalizuotu privačiu dokumentu įrašomi į Finansų agentūroje laikomą Teisiniu ir notarinio būdu užtikrinamų kreditorių reikalavimų registrą (Kreditorinio reikalavimo pirmumo teisių registrą, kroat. *Upisnik založnih prava*), kuris yra vienintelė suvaržymų, teisių ir draudimų duomenų bazė, o kreditorinio reikalavimo pirmumo teisės į nekilnojamąjį turtą arba jo nuosavybės teisių pakeitimai registruojami juos įrašant į žemės registrus.

2.2 Pagrindinės sąlygos

Kai skiria užtikrinimą privaloma tvarka nustatydamas kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į nekilnojamąjį turtą, teismas nutartį dėl prašymo užtikrinti piniginius reikalavimus priima remdamasis vykdomuoju dokumentu, pagal kurį buvo nustatytas piniginis reikalavimas. Specialių užtikrinimo skyrimo reikalavimų nėra – teismas, remdamasis prašymu, skiria užtikrinimą ir į žemės registrą įrašo ieškovo kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į nekilnojamąjį turtą, taip nurodydamas reikalavimo vykdytinumą. Jeigu atsakovas nėra įrašytas į žemės registrą kaip nekilnojamojo turto savininkas, ieškovas kartu su prašymu privalo pateikti dokumentą, tinkamą, kad būtų įregistruotos atsakovo nuosavybės teisės.

Ieškovas ir atsakovas, siekdami užtikrinti ieškovo piniginį reikalavimą įregistruodami kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į tam tikrus užtikrinimo priemonės objektus, gali bendru sutarimu prašyti teismo ieškovo naudai skirti ir įgyvendinti, pavyzdžiui, kreditorinio reikalavimo pirmumo teisės į atsakovo nekilnojamąjį turtą, kilnojamąjį turtą, piniginį reikalavimą ir kitą turtą bei teises registraciją arba gali tokį susitarimą įtvirtinti notarinio dokumentu arba legalizuotu privačiu dokumentu, kuriame pateikiamas skolininko sutikimas, kad būtų nustatyta kreditorinio reikalavimo pirmumo teisė į tam tikrą jo turtą. Pasirašytas teisminis įrašas, notarinis dokumentas arba legalizuotas privatus dokumentas asmeniui, kuris davė sutikimą, kad būtų nustatyta kreditorinio reikalavimo pirmumo teisė į jo turtą arba teisę, turi teismo susitarimo galią. Siekiant išieškoti užtikrinto reikalavimo sumą, šie dokumentai gali būti naudojami tiesiogiai siūlant atlikti vykdymo veiksmus prieš trečiąją šalį, susijusius su turtu, į kurį buvo įregistruota kreditorinio reikalavimo pirmumo teisė reikalavimui užtikrinti.

Proceso šalys gali bendrai prašyti teismo į posėdžio protokolą įtraukti jų susitarimą dėl tam tikro atsakovo turto nuosavybės teisių perdavimo ieškovui konkrečiam pastarojo piniginiam reikalavimui užtikrinti arba dėl tam tikros atsakovo teisės perdavimo ieškovui tuo pačiu tikslu. Galima užtikrinti ir būsimus reikalavimus. Toks susitarimas gali būti pasirašytas kaip notarinis dokumentas arba legalizuotas privatus dokumentas. Į susitarimą turėtų būti įtraukta nuostata, kurioje būtų nurodyta, kada sueis užtikrinto reikalavimo įvykdymo terminas ir kaip jis bus nustatytas. Atsakovas taip pat gali būti asmuo, kurio atžvilgiu ieškovas neturi užtikrinto reikalavimo, t. y. trečioji šalis, sutinkanti su tokiu reikalavimo užtikrinimu. Susitarimu gali būti užtikrinami ir nepiniginiai reikalavimai, tačiau tokiu atveju susitarime turi būti nurodyta reikalavimo piniginė vertė. Reikalavimas turėtų būti nustatytas arba jį turėtų būti įmanoma apibrėžti. Į susitarimą gali būti įtrauktas atsakovo sutikimas, kuriuo ieškovui pagal posėdžio protokolą leidžiama siekti tiesiogiai išieškoti užtikrinimo objektą, suėjus užtikrinto reikalavimo įvykdymo terminui. Posėdžio protokolą, kuriame pateiktas toks pareiškimas, laikomas vykdomuoju dokumentu. Kai į žemės registrą įrašyto nekilnojamojo turto nuosavybės teisės perduodamos pagal susitarimą, tame susitarime turėtų būti pateiktas atsakovo sutikimas, kad šį perdavimą būtų galima tiesiogiai įregistruoti žemės registre remiantis susitarimu ir kad įrašius į žemės registrą nekilnojamojo turto nuosavybės teisės būtų perduotos ieškovui, įrašant pastabą, kad perdavimas atliktas siekiant užtikrinti konkretų ieškovo reikalavimą. Jeigu nenumatyta kitaip, atsakovui leidžiama toliau naudoti turtą, kurio nuosavybės teisės perduotos ieškovui, t. y. naudotis ieškovui perduota teise, o ieškovui leidžiama suėjus jo reikalavimo įvykdymo terminui parduoti jam

perduotą turtą arba teisę, arba suvaržyti nekilnojamajį turtą hipoteka.

Užtikrinimą išankstine priemone galima skirti piniginiams reikalavimams užtikrinti, remiantis dar neįsigaliojusiu teismo ar administracinio organo sprendimu, teisme ar administraciniame organe pasiektu susitarimu, jeigu jame nustatyto reikalavimo įvykdymo terminas dar nėra suėjęs, arba notaro sprendimu ar notarinio dokumentu, jeigu jame nustatyto reikalavimo įvykdymo terminas dar nėra suėjęs. Remdamasis šiais dokumentais, teismas skiria išankstinę priemonę, jeigu ieškovas įrodo, jog esama tikėtinos rizikos, kad neužtikrinus reikalavimo išieškoti jo sumą būtų neįmanoma arba gerokai sudėtingiau. Rizika laikoma tikėtina, jeigu išankstinę priemonę siūloma skirti remiantis mokėjimo nurodymu arba vykdomuoju raštu, pagrįstu autentišku dokumentu, išduotu pagal valstybinį dokumentą arba notaro legalizuotą dokumentą, laiku užprotestuotu įsakomuoju vekseliu arba čekiu; baudžiamojoje byloje, kuri gali būti nagrinėjama pakartotinai, priimtu sprendimu dėl reikalavimo pagal nuosavybės teisę; sprendimu, kuris turi būti įvykdytas užsienyje; sprendimu, pagrįstu pripažintu faktu, dėl kurio paduotas apeliacinis skundas; teisme arba administracinėje institucijoje sudarytu susitarimu, jeigu jame nustatyto reikalavimo įvykdymo terminas dar nėra suėjęs ir reikalavimas ginčijamas teisės aktuose numatytu būdu; notaro sprendimu ar notarinio dokumentu, jeigu jame nustatyto reikalavimo įvykdymo terminas dar nėra suėjęs ir reikalavimas ginčijamas teisės aktuose numatytu būdu. Teismas atmeta prašymą užtikrinti reikalavimą išankstine priemone, t. y. atšaukia konkrečią išankstinę priemonę ir sustabdo procesą, jeigu atsakovas įrodo, kad rizikos veikiausiai nėra arba ji išnyko.

Užtikrinti reikalavimą laikinąja apsaugos priemone galima siūlyti prieš teismo ar administracinį procesą arba jo metu, taip pat procesui pasibaigus, kol bus atlikti vykdymo veiksmai. Prašyme skirti laikinąją apsaugos priemonę ieškovas turi tiksliai nurodyti reikalavimą, kurį nori užtikrinti, priemonės, kurios siekia, rūšį ir jos taikymo trukmę, o prireikus – ir užtikrinimo priemonę, kuria bus užtikrintas privalomas laikinosios apsaugos priemonės vykdymas, taip pat užtikrinimo objektą. Prašyme turi būti nurodyti faktai, kuriais grindžiamas prašymas skirti laikinąją apsaugos priemonę, ir pateikti įrodymai tiems teiginiams pagrįsti. Jei įmanoma, ieškovas privalo tokius įrodymus pridėti prie prašymo. Laikinoji apsaugos priemonė gali būti skiriama reikalavimams, kurių įvykdymo terminai dar nėra suėję, ir sąlyginiams reikalavimams užtikrinti, tačiau jos skirti neleidžiama, jeigu yra įvykdytos sąlygos skirti išankstinę priemonę, kuria būtų pasiektas toks pat užtikrinimo poveikis. Laikinoji apsaugos priemonė piniginiam reikalavimui užtikrinti gali būti skiriama, jeigu ieškovas įrodo, kad reikalavimas veikiausiai egzistuoja ir esama tikėtinos rizikos, kad be šios priemonės atsakovas užkirs kelią išieškojimui pagal šį reikalavimą arba gerokai jį apsunkins perleisdamas ar paslėpdamas savo turtą arba kaip nors kitaip jo atsikratydamas. Ieškovas neprivalo įrodyti rizikos, jeigu įrodo, kad atsakovas dėl siūlomos priemonės veikiausiai patirs tik nereikšmingą žalą, be to, rizika laikoma įrodyta, jeigu reikalavimas turi būti vykdomas užsienyje. Siekiant užtikrinti nepiniginį reikalavimą, laikinoji apsaugos priemonė gali būti skiriama, jeigu ieškovas įrodo, kad jo reikalavimas veikiausiai egzistuoja, taip pat įrodo, jog esama tikėtinos rizikos, kad be šios priemonės atsakovas užkirs kelią reikalavimui įvykdyti arba tai gerokai apsunkins, visų pirma pakeisdamas dabartinę padėtį, arba įrodo, kad priemonė veikiausiai reikalinga siekiant užkirsti kelią smurtui arba išvengti nepataisomos žalos. Be to, ieškovas neprivalo įrodyti, kad esama rizikos, jeigu įrodo, kad atsakovas dėl siūlomos priemonės veikiausiai patirs tik nereikšmingą žalą, taip pat rizika laikoma įrodyta, jeigu reikalavimas turi būti vykdomas užsienyje. Teismas gali skirti laikinąją apsaugos priemonę ieškovo siūlymu, net jeigu ieškovas neįrodė, kad reikalavimas ir rizika veikiausiai yra, jeigu anksčiau per teismo nustatytą laiką jis pateikė užstatą žalai, kurią skyrus ir įgyvendinus laikinąją apsaugos priemonę gali patirti atsakovas, atlyginti. Jeigu ieškovas per nustatytą laiką užstato nepateikia, teismas atmeta prašymą užtikrinti reikalavimą. Atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, teismas prireikus gali skirti kelias laikinąsias apsaugos priemones; jeigu konkrečiu atveju galima skirti kelias laikinąsias apsaugos priemones, teismas skiria tą, kuri yra tinkamiausia reikalavimo užtikrinimo tikslui pasiekti (jeigu visos priemonės vienodai tinkamos, teismas skiria tą, kuria mažiausiai apsunkinama atsakovo padėtis).

3 Tokių priemonių dalykas ir pobūdis

3.1 Kokių rūšių turtui šios priemonės gali būti taikomos?

Užtikrinimo priemonių ir laikinųjų apsaugos priemonių objektas gali būti bet kuris turtas ar teisė, kuriuos skolininkas turi nuosavybės teise, pvz., nekilnojamasis turtas, kilnojamasis turtas, piniginiai reikalavimai, susiję su darbo užmokesčiu, pensija, pinigai bankų sąskaitose ar taupomosiose sąskaitose ir kitos nuosavybės teisės, jeigu joms pagal teisės aktus netaikoma vykdymo išimtis ir jeigu teisiškai nėra apribota teisė išieškoti tam tikrų daiktų (pvz., apyvartoje nesančių daiktų, ūkininkų žemės ūkio paskirties žemės ir ūkinių pastatų tiek, kiek tai reikalinga jiems patiems ir artimiems šeimos nariams bei kitiems teisiškai išlaikomiems asmenims pragyventi, ir kt.).

Kai piniginis reikalavimas užtikrinamas privaloma tvarka įrašu nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į žemės registre įregistruotą nekilnojamąjį turtą, teismas atmeta prašymą užtikrinti vykdymą, jeigu to prašoma siekiant patenkinti užtikrintą reikalavimą, kurio likusi vertė ne didesnė nei 5 300,00 EUR, neatsižvelgiant į žemės registruose ir kituose viešuose įrašuose įrašytą pastabą dėl reikalavimo vykdytinumo.

3.2 Koks yra tokių priemonių poveikis?

Nekilnojamojo turto užtikrinimas nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę (nesvarbu, ar tai atlieka teismas, ar notaras, savanoriškai, ar privaloma tvarka) atliekamas įrašant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į žemės registrą, į kurį yra įrašytas tas nekilnojamasis turtas.

Gavęs teisminę ir notarinę užtikrinimo priemonę, kuria perduodamos turto nuosavybės teisės ir kitos teisės, ieškovas tampa turto arba teisės savininku, kai padaromas įrašas teisiškai privalomose valstybinėse apskaitos knygose ar registruose. Ieškovas ir atsakovas, siekdami, kad ieškovo piniginis reikalavimas būtų užtikrintas nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į tam tikras užtikrinimo priemones, gali bendru sutarimu prašyti teismo ieškovo naudai skirti ir įgyvendinti šias priemones:

įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į atsakovo nekilnojamąjį ir kilnojamąjį turtą, žemės registro teisme deponuoti šalių susitarimą dėl kreditorinio reikalavimo pirmumo teisės į žemės registruose neįregistruotą nekilnojamąjį turtą nustatymo arba nustatyti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į vertybinius popierius arba kapitalo dalis. Šis reikalavimo užtikrinimo būdas suteikia ieškovui (kreditoriui) teisę, pasibaigus senaties terminui, patenkinti reikalavimus naudojant kreditorinio reikalavimo pirmumo teise užtikrintą objektą.

Užtikrinimas išankstinio vykdymo būdu – kai siekiama užtikrinti, kad būtų įvykdytas nepiniginis reikalavimas, kurio negalima užtikrinti sąlyginiu įregistravimu valstybinėje apskaitos knygoje, teismas, remdamasis civiliniame procese priimtu sprendimu, gali skirti išankstinį vykdymą.

Išankstine priemone, t. y. draudimu bankui atsakovo prašymu sumokėti atsakovui arba trečiajai šaliai iš jo sąskaitos sumą, dėl kurios buvo nurodyta taikyti išankstinę priemonę, arba nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į atsakovo piniginį reikalavimą, užtikrinama, kad banke laikomų atsakovo pinigų suma draudimo galiojimo laikotarpiu nebūtų pervesta trečiajai šaliai, išskyrus atvejį, kai suma pervedama mokėjimui pagal užtikrintą reikalavimą atlikti.

Laikinosios apsaugos priemonės

– Siekiant užtikrinti piniginį reikalavimą, gali būti skirta bet kuri priemonė, kuria pasiekiamas toks tikslas, o konkrečiai – šios priemonės:

1. atsakovui uždrausti perleisti arba suvaržyti kilnojamąjį turtą, areštuoti tą turtą ir patikėti jį saugoti ieškovui arba trečiajai šaliai;
2. areštuoti pinigus, vertybinius popierius ir panašias priemones ir juos deponuoti teisme arba pas notarą;
3. atsakovui uždrausti perleisti arba suvaržyti nekilnojamąjį turtą arba jo naudai įregistruotas daiktines (*in rem*) teises į nekilnojamąjį turtą ir pastabą apie šį draudimą įrašyti į žemės registrą;
4. atsakovo skolininkui uždrausti savanoriškai įvykdyti savo prievolę atsakovui ir atsakovui uždrausti priimti šios prievolės įvykdymą, t. y. netekti savo reikalavimų;
5. nurodyti bankui atsakovui paprašius iš atsakovo sąskaitos atsakovui arba trečiajai šaliai nemokėti sumos, kuriai skirta laikinoji apsaugos priemonė.

– Siekiant užtikrinti nepiniginį reikalavimą, gali būti skirta bet kuri priemonė, kuria pasiekiamas toks tikslas, o konkrečiai – šios priemonės:

1. uždrausti perleisti ir suvaržyti kilnojamąjį turtą, dėl kurio pateiktas reikalavimas, jį areštuoti ir patikėti saugoti ieškovui arba trečiajai šaliai;
2. uždrausti perleisti ir suvaržyti akcijas, kapitalo dalis arba dalyvavimą valdyme, dėl kurių pateiktas reikalavimas, ir įrašyti pastabą apie šį draudimą į akcijų, kapitalo dalių ar dalyvavimo valdyme registrą, o prireikus – ir į teismo posėdžio protokolą; uždrausti naudotis teisėmis, kurias suteikia šios akcijos, kapitalo dalys ar dalyvavimas valdyme; patikėti akcijas, kapitalo dalis ar dalyvavimą valdyme administruoti trečiajai šaliai; įsteigti įmonėje laikinąją valdybą;
3. uždrausti perleisti ir suvaržyti kitas teises, dėl kurių pateiktas reikalavimas, ir patikėti jas administruoti

trečiajai šaliai;

4. uždrausti perleisti ir suvaržyti nekilnojamąjį turtą, dėl kurio pateiktas reikalavimas, arba įregistruotas daiktines (*in rem*) teises į nekilnojamąjį turtą, dėl kurio pateiktas reikalavimas, ir į žemės registrą įrašyti pastabą apie tą draudimą; areštuoti nekilnojamąjį turtą ir patikėti saugoti ieškovui arba trečiajai šaliai;
5. atsakovo skolininkui uždrausti perleisti atsakovui turtą, perduoti teisę ar įvykdyti bet kurią kitą nepiniginę prievolę, dėl kurios pateiktas reikalavimas;
6. atsakovui uždrausti atlikti bet kokius veiksmus, kuriais galėtų būti padaryta žala ieškovui, ir uždrausti atlikti bet kokius turto, dėl kurio pateiktas reikalavimas, pakeitimus;
7. nurodyti atsakovui atlikti tam tikrus veiksmus, reikalingus kilnojamajam turtui ar nekilnojamajam turtui išsaugoti arba esamai turto būklei išlaikyti;
8. leisti ieškovui pasilikti savo laikomą atsakovo turtą, su kuriuo yra susijęs reikalavimas, kol bus išspręsta byla;
9. leisti ieškovui pačiam arba pagal įgaliojimą atlikti tam tikrus veiksmus arba gauti tam tikrą turtą, ypač siekiant atkurti ankstesnę reikalų būklę;
10. laikinai grąžinti darbuotoją į darbą; sumokėti kompensaciją vykstant darbo ginčui, jeigu tai reikalinga darbuotojui ir asmenims, kuriuos jis privalo išlaikyti pagal teisės aktus, išlaikyti.

3.3 Kiek laiko tokios priemonės galioja?

Įprastai teisminis ir notarinis užtikrinimas nustačius kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę arba perdavus turto nuosavybės teisę ir kitas teises galioja tol, kol galutinai baigiamas procesas.

Nutartyje, kuria skiriama išankstinė priemonė, turi būti nurodyta užtikrinamo reikalavimo vertė, įskaitant palūkanas ir išlaidas, priemonė reikalavimui užtikrinti ir laikotarpis, kuriam ji skiriama. Šis laikotarpis negali būti ilgesnis nei 15 dienų nuo tada, kai įvykdomos sąlygos vykdymui pradėti. Jeigu tas laikotarpis baigiasi anksčiau, nei sprendimas, kuriuo remiantis buvo skirta išankstinė priemonė, tampa vykdytinu, teismas, remdamasis ieškovo prašymu, pateiktu teismui iki laikotarpio, kuriam skirta išankstinė priemonė, pabaigos, pratęsia šį laikotarpį su sąlyga, kad nepasikeitė aplinkybės, kuriomis ši priemonė buvo skirta.

Nutartyje, kuria skiriama laikinoji apsaugos priemonė, taip pat nustatoma šios priemonės taikymo trukmė, o jei priemonė skiriama anksčiau, nei pateikiamas ieškinys ar pradedamas koks nors kitas procesas, joje taip pat apibrėžiamas laikotarpis, per kurį ieškovas privalo pateikti ieškinį, t. y. prašymą pradėti kitą procesą, kad priemonė būtų pagrįsta. Ieškovo prašymu teismas pratęsia laikinosios apsaugos priemonės taikymo trukmę su sąlyga, kad nepasikeitė aplinkybės, kuriomis priemonė buvo skirta.

4 Ar yra galimybė priemonę apskūsti?

Pirmojoje instancijoje priimtą nutartį galima apskūsti apeliacine tvarka per aštuonias dienas nuo pirmosios instancijos nutarties įteikimo dienos, nebent OZ numatyta kitaip. Paprastai pateikus apeliacinį skundą nutarties vykdymas neatidedamas. Dėl apeliacinio skundo sprendžia apeliacinis teismas.

Apeliacinis skundas, kuriuo skundžiama nutartis, priimta pagal prašymą skirti laikinąją apsaugos priemonę, priešingai proceso šaliai atsiliepimui pareikšti nesiunčiamas, o apeliacinis teismas nutartį dėl apeliacinio skundo priima per trisdešimt dienų nuo jo gavimo.

Notarinio dokumento arba legalizuoto privataus dokumento apskūsti teismine tvarka negalima, tačiau skolininkas notarinį užtikrinimą gali užprotestuoti specialioje byloje, kurioje jis užginčija susitarimus. Trečiosios šalys notarinį užtikrinimą gali užprotestuoti per teismo procesą, vadovaudamosi taisyklėmis, taikomomis teismo užtikrinimo užprotestavimui.

Užtikrinimo procese priimtą nutartį galima peržiūrėti tik tuo atveju, jeigu antrojoje instancijoje priimta nutartis priklauso nuo to, kaip išsprendžiamas materialinės teisės ar procesinis klausimas, svarbus vienodam teisės taikymui ir visų proceso šalių lygybei taikant teisę užtikrinti, laikantis bylos nagrinėjimo taisyklių. Iš naujo nagrinėti bylos neleidžiama, o atkurti ankstesnę reikalų padėtį leidžiama tik praleidus apeliacinių skundų pateikimo ar užprotestavimo terminą.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.